# Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön lausunto hallintovaliokunnalle

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK) kiittää mahdollisuudesta lausua hallintovaliokunnalle seuraavasta asiasta:

Asia: U 51/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin pelastuspalvelumekanismista ja unionin tuesta terveysuhkiin varautumista ja reagointia varten sekä päätöksen N:o 1313/2013/EU (unionin pelastuspalvelumekanismi) kumoamisesta
https://www.eduskunta.fi/pdf/U+51/2025?lang=fi

## Yleiset kommentit U51/2025 vp

Kokonaisuutena dokumentti on kannatettava ja hyvin laadittu, ja parantaa kansallista varautumista. Pelastuspalvelumekanismin vahvistaminen on myönteinen asia.

Pelastuspalvelumekanismi tukee Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden varautumista ja selviytymistä laajoissa kriisitilanteissa. Unionin sisäistä yhteistyötä pelastuspalvelumekanismin käytössä ja Suomen kykyä vastaanottaa kansainvälistä apua tulee vahvistaa. Kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten merkitys on noussut merkittävästi esille muun muassa Niinistön raportissa. Pelastuspalvelumekanismi vahvistaa kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisten luottamusta eurooppalaiseen yhteistyöhön, viranomaisyhteistyöhön ja turvallisuuden tunteeseen.

Pelkkä kriisitilanteiden varalle tehtävä resurssien vahvistaminen ei riitä, vaan etenkin rakennetussa ympäristössä pitää sopeutua muuttuvaan ympäristöön. Dokumentissa ei mainita ollenkaan ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ilmastonmuutos aiheuttaa esimerkiksi rankkasateita ja hellejaksoja, joihin olisi syytä sopeutua riittävän aikaisin. Onnistunut sopeutuminen auttaa pelastustoimea selviämään sille tulevista kasvavista tehtävistä sään ääri-ilmiöiden vahvistuessa. Pelastustoimen näkökulmasta on tärkeää ja kiireellistä pienentää päästöjä kaikilta sektoreilta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Erilaisiin uhkiin varautumisessa pitäisi tunnistaa synergiaedut niin, että varautuminen palvelisi mahdollisimman laajasti eurooppalaisia yhteisöjä. Esimerkkinä avaruusohjelman painottuminen sotilaskäyttöön saattaa jättää katveeseen esimerkiksi satelliittien entistä laajemman hyödyntämisen pelastustoimea tukevien järjestelmien kehittämisessä ja ympäristöntutkimuksessa. Nämä eivät kuitenkaan ole toisiaan poissulkevia asioita vaan pikemminkin tukevia, ja sen takia asia kannattaisi kirjata näkyväksi.

Pelastuspalvelumekanismin käytön osalta on olennaista, että Suomen saama EU-rahoitus riippuu osaltaan kansallisista päätöksistä sekä Suomen omasta aktiivisuudesta hakea mekanismin puitteissa rahoitusta eri toimiin sekä tietoisuuden lisääntymisestä.

## Yksityiskohtaisia huomioita

Sivu 4:
*”Asetuksessa esitetään, että komissio yhdessä EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kanssa kehittää toimenpiteitä siviili- ja sotilasyhteistyön sekä kriisivalmiuden vahvistamiseksi, parantaa koordinaatiota jäsenvaltioiden kanssa ja selkeyttää rooleja, vastuita ja prioriteetteja kriiseihin*

*varautumisessa ja niihin reagoimisessa. Lisäksi laaditaan unionin laajuisia skenaarioita, jotka tukevat koulutusta, harjoituksia, toimintamalleja ja tehokasta yhteistyötä kriisitilanteissa".*

- Tämä on hyvä ja perusteltu lisäys.

Sivu 4:
*Riskienarvioinnin ja riskienhallintasuunnittelun raportointiväliä pidennetään kolmesta vuodesta viiteen vuoteen.*

- Mikä peruste tässä on taustalla? Kuten on huomattu, tilanteet voivat muuttua viikoissa tai kuukausissa, joten olisiko syytä pysyä kolmessa vuodessa tai jopa lyhentää?

Sivu 5:
*Pelastuspalvelureservin kehittämiseen ja käytettävyyteen liittyvät toimet, rahoitus nyt 75 % => tulevassa 100 %*

- Kannatettava asia

Sivu 5:
*"Uutena elementtinä perustetaan koordinointikeskus kriisitilanteita varten, joka hyödyntää hätäavun koordinointikeskuksen valmiuksia ja keskittyy monialaisiin kriiseihin liittyvien riskien ennakointiin, seurantaan ja koordinointiin."*

- Onko oikea suunta perustaa uusi organisaatio? Mikä tämän suhde ERCC:hen olisi?

Sivu 5:
*"Lisäksi komissiolle siirretään täytäntöönpanovaltaa määritellä ne valmiudet, joista rescEU:n on muodostuttava, sekä laatuvaatimukset rescEU:hun kuuluville avustusvalmiuksille"*

- Johtamis- ja ohjaamisrakenteiden kehittämiseen on hyvä panostaa. Jos on olemassa jo toimiva rakenne, ovatko suuret muutokset tarpeen?

Sivu 6:
*"Poikkeusolosuhteissa pelastuspalvelumekanismia voidaan käyttää konsuliviranomaisten unionin kansalaisille antaman avun tukena kolmansissa maissa sattuvien katastrofien yhteydessä, jos asianomainen jäsenvaltio sitä pyytää. Tuki voi sisältää erityisesti palauttamis-, evakuointi- ja avustetun poistumisen toimia."*

- Näemme positiivisena asiana mahdollisuuden lähettää mekanismin kautta pyynnöstä tukea muille EU-jäsenvaltioille kolmansissa maissa tapahtuvien katastrofien yhteydessä.